

ΕΡΟΣΥΜΒΟΛΙΟ ΣΤΟ ΠΕΘΥΜΑ
" Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80 "

ΘΕΜΑ: Ο ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΡΤΙΣΗ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ: ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

23-24 ΜΑΡΤΙΟΥ 1984

ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μιλώντας για θέματα Περιφερειακής Ανάπτυξης θεωρούμε αναγκαίο να επαναλάβουμε τα συμπεράσματα παλιότερων συζητήσεων που έγιναν στο Τμήμα μας γύρω από την έννοια και τις διαστάσεις της Ανάπτυξης, με την ελπίδα πως θα βοηθηθούμε στη διερεύνηση του βαθμού συμμετοχής του Μηχανικού στην ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Είχαμε λοιπόν στο παρελθόν συμφωνήσει πως η Ανάπτυξη έχει ταυτόχρονα μιά ποσοτική και μιά ποιοτική διάσταση. Και όπως είναι λάθος να θεωρούμε την Ανάπτυξη μόνο σαν αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος, άλλο τόσο δεν είναι σωστό να προσεγγίζουμε αυτήν την έννοια μόνο από την κοινωνική και την πολιτιστική σκοπιά. Η σωστή ερμηνεία του όρου περιέχει την οικονομική, την κοινωνική, την πολιτική και την πολιτιστική διάσταση.

Γενικά έχουμε συμφωνήσει πως η Ανάπτυξη είναι μιά σύνθετη οικονομική κοινωνικοπολιτική και πολιτιστική διαδικασία που συντελείται τόσο στη βάση της κοινωνίας (στις σχέσεις παραγωγής) όσο και στο εποικοδόμημα (θεσμοί, ήθη, έθιμα, δοξασίες, θεωρίες καλλιτεχνικές δραστηριότητες).

Να θυμηθούμε επίσης πως έχουμε συνδέσει την έννοια της ανάπτυξης με μερικές βασικές έννοιες όπως:

Η ικανοποίηση των αναγκών του κάτοικου οποιασδήποτε περιοχής με την έννοια της δυνατότητας επιλογής απασχόλησης και τρόπου ζωής μέσα από ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών λύσεων.

Η μονιμότητα.

Η προστασία και η ανανέωση των φυσικών πόρων.

Σταυτή τη σύνθετη λειψόν διαδίκασία η συμβολή του Μηχανικού γίνεται και από μιά πρώτη ματιά σημαντική. Βέβαια, προσπαθώντας να διερευνήσωμε το βαθμό της συμβολής του σε μιά αναπτυξιακή προσπάθεια διατρέχομε τον κίνδυνο, να δώσωμε ένα τόνο υπερβολής η να φανεί ότι πιστεύομε στη " μοναδικότητα " του κλάδου. Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη δεν αποτελεί μονοπώλιο κανενός ούτε κατακτάται μόνο με την προσφορά ορισμένων ανθρώπων.

Ωστόσο πιστεύομε πως η προσφορά των Μηχανικών αναφέρεται σε περισσότερες από μιά διαστάσεις της αναπτυξιακής διαδικασίας, ίσως σε όλες, και πάντως δε συνδέεται μόνο με τον τομέα της Τεχνικής και της Τεχνολογίας όπως μπορεί κανείς να υποθέσει.

Νομίζομε ότι σε μιά εποχή Αλλαγών, σε μιά φάση που μιλάμε για μετασχηματισμό της κοινωνίας μας, σε μιά εποχή που συζητάμε την αλλαγή των παραγωγικών σχέσεων είναι προφανής και ο πολιτικο-κοινωνικός ρόλος μας.

Αρκεί να παρατηρήσωμε π.χ. πως ο " πολιτικός λόγος " των Τεχνικών γίνεται μέρα με τη μέρα αυτό που ήταν κάποτε ο πολιτικός λόγος των δικηγόρων (Κυβέρνηση, Βουλή, Νομαρχίες κλπ). Και το φαινόμενο βέβαια έχει μιά σειρά από απλές εξηγήσεις, που δεν είναι άσχετες με το θέμα της Ανάπτυξης.

Πιστεύομε πως στη διαδικασία της περιφερειακής ανάπτυξης ο μηχανικός έχει ένα τριπλό ρόλο : τεχνικόεπιστημονικό, οργανωτικό - συμβουλευτικό και κοινωνικό πολιτικό.

Είναι φανερό ότι δεν μιλάμε μόνο για το μηχανικό-τεχνοκράτη. Αυτή η ιδιότητα θα αναφερόταν σε μιά μόνο διάσταση της Ανάπτυξης. Μιλάμε για τον επιστήμονα τεχνικό που είναι ταυτόχρονα ενεργός πολίτης και υπηρετεί το στόχο μιάς μη εξασημένης ανάπτυξης του τόπου, σε μιά φιλολαϊκή κατεύθυνση.

Η σύνδεση του Μηχανικού στην άσκηση του επαγγέλματός του, με το Περιφερειακό πρόβλημα, φαίνεται και μόνο από την απαρίθμηση μιάς σειράς παραγόντων που το επηρεάζουν.

Από την απαρίθμηση αυτή προκύπτει ότι όλοι σχεδόν οι παράγοντες (αυτοί που επιδέχονται ^{βελτίωση} από τον άνθρωπο), σχετίζονται με το επάγγελμα του Μηχανικού :

1. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΑΝ ΕΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΝ
(Το ανάγλυφο, το κλίμα, το υδάτινο δυναμικό)
2. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΑΝ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
(Καλλιεργήσιμες εκτάσεις, βοσκότοποι, Δάση, ορυκτός πλούτος, Τουρισμός).
3. Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ
(Υποδομή πρωτογενή τομέα, εξορυκτική υποδομή, Τουριστική υποδομή, υποδομή μεταφορών, υποδομή δευτερογενή τομέα κλπ).
4. Η ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.
5. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ (Δημόσια Υγεία, Παιδεία, Κοινωνικοπολιτική υποδομή).

Η σύνδεση των παραγόντων αυτών με τη δουλειά του μηχανικού είναι προφανής είτε στο Δημόσιο τομέα προσφέρει ο τελευταίος τις Υπηρεσίες του, είτε στον ιδιωτικό είτε σαν μελετητής, είτε σαν κατασκευαστής, είτε σαν στέλεχος που " αποφοίτησε " από τους Μηχανικούς.

Το πλήθος των παραγόντων εξ' άλλου που υπεισέρχονται στην έννοια της Π.Α., οι πολλές πληροφορίες που απαιτούνται, οι πολλοί φορείς και Υπηρεσίες που εμπλέκονται, οι τεχνολογίες που πρέπει να εφαρμοστούν σε πολλά επίπεδα προγραμματισμός, οι διάφορες πηγές χρηματοδότησης, προσδιορίζουν και έναν άλλο ρόλο για το μηχανικό, αυτόν που ονομάσαμε οργανωτικό - συμβουλευτικό. Πράγματι, η εμπειρία δείχνει πως ο μηχανικός είναι ο άνθρωπος που έμαθε να δίδει λύσεις στα προβλήματα με τα μέσα που διαθέτει.

Έτσι φαίνεται ότι στην πολυπλοκότητα των προβλημάτων της περιφερειακής ανάπτυξης μπορεί, αξιοποιώντας τα δεδομένα, ιεραρχώντας τις προτεραιότητες και εντάσσοντας τους στόχους στον κεντρικό προγραμματισμό να παίξει σωστά το ρόλο του συμβούλου της Πολιτείας, του Δήμου της Κοινότητας, του Συνεταιρισμού, της Εταιρείας λαϊκής βάσης. Ίσως σ' αυτή τη φάση,

ο ρόλος αυτός του μηχανικού, στον οποίο δεν έχει αποδοθεί από καμιά πλευρά ιδιαίτερη βαρύτητα να είναι πιά σημαντικό από τον Παραδοσιακό επαγγελματικό του ρόλο. Σ' αυτό αναφέρεται η εισήγηση του συναδ. Μιχ. Γεργιανάκη που ακολουθεί.

Πέρα όμως από την προσφορά του μηχανικού στην Περιφερειακή Ανάπτυξη από τη σκοπιά της άσκησης του επαγγέλματός του υπάρχει και η σημαντική προσφορά του προς το κοινωνικό σύνολο μέσα από τους μαζικούς φορείς των Μηχανικών και ιδιαίτερα το ΤΕΕ, το (θεσμοθετημένο τεχνικό σύμβουλο της Πολιτείας), μιά προσφορά με ιδιαίτερη αναπτυξιακή σημασία .

Μιά τέτοια αντίληψη για το ρόλο του ΤΕΕ, σαν τεχνικού συμβούλου δηλαδή της Πολιτείας και του λαού σε συσχετισμό με την Περιφερειακή Ανάπτυξη, πιστεύουμε πως όχι μόνο προσδιορίζει το ρόλο που καλείται να παίξει το ΤΕΕ στο κέντρο αλλά και ιδιαίτερα στην περιφέρεια αλλά καθορίζει την οργανωτική του δομή, τη στελέχωση και κατά μεγάλο μέρος, τον θεσμικό του πλαίσιο.

Πραγματικά σήμερα, μετά την πολιτική αλλαγή του Οχτώβρη του 81 η λειτουργία του ΤΕΕ χαρακτηρίζεται από τη συμμετοχή του σε δεκάδες όργανα γνωμοδοτικής ή αποφασιστικής αρμοδιότητας που απαιτούν σε κάθε περίπτωση την έκφραση της υπεύθυνης τεκμηριωμένης " τεχνικής " άποψής του. (Βάζουμε το " τεχνικής " σε εισαγωγικά για να μας δοθεί η δυνατότητα να σημειώσουμε πως κάθε τεχνική άποψη στο ΤΕΕ περνάει από το φίλτρο ενός φιλολαϊκού πολιτικού (-όχι κομματικού - σκεπτικού, πριν εκφραστεί προς τα έξω).

Στο σημείο αυτό πρέπει να κάνουμε τις εξής παρατηρήσεις:

- 1.- Το ΤΕΕ πρέπει να έχει τη δυνατότητα να " παράγει " θέσεις ακόμα και σε εξειδικευμένα θέματα, κατά τρόπο υπεύθυνο, επαγγελματικό (= όχι ερασιτεχνικά), αλλιώς, σε πολλά επίπεδα, η παρουσία και η συμβολή του δεν είναι χρήσιμη

2.- Όσο " χαμηλότερα " (πλησιέστερα προς τη βάση) είναι το όργανο που δέχεται την " τεχνική συμβουλή " τόσο μεγαλύτερης σημασίας είναι η προσφορά του ΤΕΕ με την εξής έννοια:

Τα όργανα στην " κορυφή " έχουν τη δυνατότητα με τις Υπηρεσίες, τους τεχνικούς τους οικονομικούς τους συμβούλους, τις μελέτες που είναι σε θέση να αναθέσουν, να έχουν την απαραίτητη τεχνικοοικονομική στήριξη και την πλατείά πληροφόρηση που απαιτεί η λήψη μιάς πολιτικής απόφασης (Κυβέρνησης, Υπουργεία, Οργανισμοί, Τράπεζες, μεγάλοι Δήμοι κλπ.). Όσο πλησιάζουμε τη βάση (Νομαρχιακά Συμβούλια, μικρότεροι Δήμοι, Συνεταιρισμοί) η δυνατότητα αυτή μειώνεται ή και μηδενίζεται. Σ' αυτό το επίπεδο, η υπεύθυνη, " φιλτράρισμένη " θάλεγαμε άποψη του ΤΕΕ γίνεται καθαριστικής σημασίας και αποκτά μιά προφανή αναπτυξιακή σημασία, ακόμα και σε θέματα που δεν απαιτούν εξειδίκευση.

Μιά επίσης σημαντική βαρύτητα αποκτά σ' αυτό το επίπεδο και η συμβολή του μηχανικού που σαν υπεύθυνος πολίτης συμμετέχει τους νέους θεσμούς λαϊκής συμμετοχής (π.χ. σε λαϊκές συνελεύσεις) ιδιαίτερα στην ύπαιθρο.

Τα παραπάνω πιστεύουμε πως για νέο θεσμικό πλαίσιο και το νέο Οργανισμό του ΤΕΕ, θεμελιώνουν την ανάγκη για υλοποιηθούν τα επόμενα:

α.- Διεύρυνση του ρόλου του ΤΕΕ σαν θεσμοθετημένου Τεχνικού Συμβούλου της Πολιτείας και του Λαού ώστε στη αρμοδιότητά του να περιλάβει συγκεκριμένα πιά θέματα όπως :

- Ο προγραμματισμός και η χωροταξική πολιτική
- Η οικιστική πολιτική και η προστασία του περιβάλλοντος
- Η βιομηχανική ανάπτυξη και οι νέες τεχνολογίες
- Η σύνδεση της επιστημονικής έρευνας με την παραγωγή.

β.- Στελέχωση του ΤΕΕ με μόνιμο ειδικευμένο επιστημονικό και άλλο προσωπικό ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στο ρόλο του και να αμβλυνθούν οι σημερινές αδυναμίες που συνίστανται στην (παρά τη θετική προσφορά) δυσκολία παραγωγής

θέσεων σε μιά σειρά θεμάτων και στην ανάγκη συνεισφέρει βελτίωση της ποιότητας της εκπροσώπησης του ΤΕΕ. Μέσα από τη συμμετοχή του στις εκπροσωπήσεις του ΤΕΕ ο μηχανικός συμμετέχει κατά τρόπο αποφασιστικό στις κρίσιμες αποφάσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη της περιφέρειας.

- γ.- Αποκέντρωση ώστε το ΤΕΕ να είναι παρόν σόλα τα επίπεδα λήψης των αποφάσεων.
- δ.- Σύνδεση και μέσω του ΤΕΕ των ερευνητικών και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με την παραγωγική διαδικασία και μεταφορά της τεχνικής πληροφορίας.
- ε.- Επιμόρφωση των μηχανικών σε επιστημονικά και αναπτυξιακά θέματα.
- στ.- Κάλυψη των πολλών " κενών " που αφήνει στα θέματα της ανάπτυξης ο κρατικός μηχανισμός.

Η πολιτική και κοινωνική διάσταση της προσφοράς του μηχανικού στην περιφερειακή ανάπτυξη δεν εξαντλείται εδώ. Στις μέρες μας υπάρχει η αναγκαιότητα συμμετοχής και στήριξη των Δημοτικών, των Συνεταιριστικών των Κοινωνικοποιημένων και των υπό κοινωνικό έλεγχο " προβληματικών " επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων ευρείας μετοχικής βάσης, σε μιά προσπάθεια αλλαγής και εκσυγχρονισμού των παραγωγικών σχέσεων. Αυτό όμως, κατά το μεγαλύτερο μέρος, αποτελούν το αντικείμενο εισηγήσεων άλλων συναδέλφων.

Νομίζω πως με ότι αναφέρθηκε παραπάνω, προκύπτει ότι οι μηχανικοί καλούνται σαν άτομα ή μέσα από τους οργανωμένους φορείς τους να διαδραματίσουν ένα αποφασιστικό ρόλο στην Ανάπτυξη της Περιφέρειας - Πρόκειται για " πρόκληση " που χαρακτηρίζει το μηχανικό στη 10ετία του '80. Και ελπίζω πως το σχετικό συνέδριο θα μας βοηθήσει να μεθοδεύσουμε μιά ανταπόκριση αντάξια των προσδοκιών του Ελληνικού λαού.-